

BÀI 41. BIỂU ĐỒ CỘT KÉP (2 tiết)

1 Mục tiêu và yêu cầu cần đạt

1.1. Về kiến thức

Nhận ra được quy luật đơn giản từ biểu đồ cột kép.

1.2. Về kĩ năng (năng lực)

- Vẽ được biểu đồ cột kép.
- Đọc và mô tả được dữ liệu từ biểu đồ cột kép.

1.3. Về phẩm chất

Nhận biết được một số tác động của biến đổi khí hậu và bồi dưỡng ý thức bảo vệ môi trường.

2 Những điểm cần lưu ý khi chuẩn bị bài giảng

2.1. Chuẩn bị trước khi lên lớp

- *Đối với giáo viên:* Cần chuẩn bị thước thẳng, phấn màu (nếu có) để vẽ biểu đồ cột kép. Nếu có điều kiện GV chuẩn bị máy tính, máy chiếu để có thể hướng dẫn thêm HS vẽ biểu đồ cột kép dùng Excel. Cách vẽ biểu đồ cột bằng Excel xem trong mục "Chú giải – Hướng dẫn thực hành với máy tính" của hoạt động Thực hành trải nghiệm.
- *Đối với học sinh:* Cần chuẩn bị thước thẳng, bút tô màu (nếu có) để vẽ biểu đồ cột kép.

2.2. Vấn đề có thể khó

Giống như với biểu đồ cột, khi vẽ một số biểu đồ cột kép, để cho đẹp hoặc dễ phân biệt, người ta có thể vẽ biểu đồ với gốc không bắt đầu từ 0 hoặc tỉ lệ ở các đoạn trên trục đứng không như nhau (thể hiện bằng nét gấp khúc ở trục đứng như biểu đồ Hình 9.19, Hình 9.21 SGK). Cần lưu ý trong những biểu đồ này, một cột gấp đôi cột kia không có nghĩa số liệu nó biểu diễn gấp đôi số liệu cột kia biểu diễn.

2.3. Những điểm cần lưu ý

Khi giao cho HS vẽ biểu đồ cột kép, GV cần cho số liệu "đẹp" để HS dễ vẽ.

3 Gợi ý tổ chức các hoạt động dạy học chủ yếu

3.1. Thực hiện các cấu phần chính của bài học

1. VẼ BIỂU ĐỒ CỘT KÉP (45 phút)

CẤU PHẦN (Thời lượng)	MỤC ĐÍCH, YÊU CẦU	GỢI Ý THỰC HIỆN, ĐÁP ÁN, TRẢ LỜI
Nêu vấn đề (5 phút)	HS hiểu được nhu cầu cần phải vẽ biểu đồ cột kép.	
Thực hành (15 phút)	Giúp HS biết được các bước vẽ biểu đồ cột kép.	GV hướng dẫn chi tiết, thực hiện trên bảng theo từng bước.
Luyện tập 1 (25 phút)	Giúp HS hoàn thiện biểu đồ cột kép (khi đã có kết quả của một số bước đầu).	HS vẽ lại biểu đồ trong Hình 9.18 vào vở và điền số thích hợp thay cho các dấu "?". GV quan sát, giúp đỡ nếu cần.

2. PHÂN TÍCH SỐ LIỆU VỚI BIỂU ĐỒ CỘT KÉP (45 phút)

CẤU PHẦN (Thời lượng)	MỤC ĐÍCH, YÊU CẦU	GỢI Ý THỰC HIỆN, ĐÁP ÁN, TRẢ LỜI
Ví dụ (15 phút)	Hướng dẫn HS cách đọc, phân tích số liệu với biểu đồ cột kép.	Thực hiện như trong sách. GV giải thích kĩ hơn cho HS về đường gấp khúc trong trục đứng của biểu đồ Hình 9.19.
Luyện tập 2 (20 phút)	HS tự thực hành việc đọc, phân tích số liệu với biểu đồ cột.	<p>❶ HD. Mùa mưa nhiều ở Tuyên Quang là từ tháng 5 đến tháng 8 còn ở Nha Trang là từ tháng 9 đến 12.</p> <p>❷ Chiều cao trung bình của nam giới, nữ giới ở Việt Nam là thấp nhất trong 4 nước. Nam giới Nhật Bản có chiều cao trung bình cao nhất, nữ giới Singapore có chiều cao trung bình cao nhất. Để tìm chênh lệch lớn nhất cần tính hiệu giữa chiều cao trung bình của nam và nữ ở 4 nước.</p>
 Tranh luận (10 phút)	Giới thiệu cho HS biết các phương án ghép cột và lựa chọn phương án ghép cột tối ưu trong một tình huống cụ thể.	Để quyết định vẽ biểu đồ loại nào ta cần biết mục tiêu là muốn nhấn mạnh vào so sánh cái gì. Người ta thường dễ so sánh các cột trong cùng một nhóm. Do đó, để so sánh số liệu trong hai năm tại mỗi trạm thì ta nên dùng biểu đồ Hình 9.22a.

3.2. Lựa chọn bài tập

Bài tập trong bài học này gồm 7 bài, đều ở mức trung bình và có 2 nhóm chính gồm: Nhóm bài tập giúp HS đọc và phân tích số liệu từ biểu đồ cột kép (từ Bài tập 9.18 đến 9.22); Nhóm bài tập hoàn thiện và vẽ biểu đồ (từ Bài tập 9.23 đến 9.24). GV nên chọn 3 – 4 thuộc cả hai nhóm trên để giao cho HS làm ở nhà.

4 Trả lời/Hướng dẫn/Giải một số bài tập

- 9.18. Ba tháng cửa hàng bán được nhiều quạt trần nhất là các tháng 5, 6, 7 với số máy bán được tương ứng là 35, 41, 37.
- 9.19. Ba tháng cửa hàng bán được nhiều quạt cây nhất là các tháng 4, 5, 6 với số máy bán được tương ứng là 39, 51, 49.
- 9.21. *HD.* Dựa vào tính toán ở Bài tập 9.20 để đưa ra lời giải.
- 9.22. *HD.* Nhận xét xem ở hầu hết các tháng trong năm loại quạt nào bán được nhiều hơn.
- 9.23. *HD.* Thực hiện vẽ theo các bước đã hướng dẫn trong SGK.
- 9.24. *HD.* Vẽ lại biểu đồ trong Hình 9.24 vào vở rồi điền số liệu.